

ho a povedala: „Aj ty si bol s tým Nazaretčanom, Ježišom.“ ⁶⁸Ale on zaprel: „Ani neviem, ani nerozumiem, čo hovoríš.“ Vyšiel von pred nádvorie a zaspieval kohút. ⁶⁹Keď ho tam videla slúžka, znova začala vravieť okolostojacim: „Tento je z nich.“ ⁷⁰Ale on opäť zapieral. O chvíľku tí, čo tam stáli, znova hovorili Petrovi: „Veru si z nich, veď si aj Galilejčan.“ ⁷¹On sa však začal zaklínať a prisahať: „Nepoznám toho človeka, o ktorom hovoríte.“ ⁷²Vtom kohút zaspieval druhý raz. Vtedy sa Peter rozpamätal na slovo, ktoré mu bol povedal Ježiš: „Skôr ako dva razy kohút zaspieva, tri razy ma zaprieš.“ I rozplakal sa.

15 Ježiš pred Pilátom. – ¹Hneď zrána mali poradu veľkňazi so staršími a zákonníkmi, teda celá veľrada. Ježiša spúťali, odviedli a odovzdali Pilátovi. ²Pilát sa ho spýtal: „Si židovský kráľ?“ On mu odpovedal: „Sám to hovoríš.“ ³Veľkňazi naň mnoho žalovali ⁴a Pilát sa ho znova spytoval: „Nič neodpovieš? Pozri, čo všetko žalujú na teba!“ ⁵Ale Ježiš už nič nepovedal, takže sa Pilát čudoval.

⁶Na sviatky im prepúšťal jedného väzňa, ktorého si žiadali. ⁷S povstalcami, čo sa pri vzbure dopustili vraždy, bol uväznený muž, ktorý sa volal Barabáš. ⁸Zástup vystúpil hore a žiadal si to, čo im robieval. ⁹Pilát im povedal: „Chcete, aby som vám prepustil židovského kráľa?“ ¹⁰Lebo vedel, že ho veľkňazi vydali zo závidia. ¹¹Ale veľkňazi podnie-

tili zástup, aby im radšej prepustil Barabáša. ¹²Pilát sa ich znova opýtal: „Čo mám teda podľa vás urobiť so židovským kráľom?“ ¹³Oni opäť skríkli: „Ukrižuj ho!“ ¹⁴Pilát im vravel: „A čo zlé urobil?“ Ale oni tým väčšmi kričali: „Ukrižuj ho!“ ¹⁵A Pilát, aby urobil ľudu po vôli, prepustil im Barabáša. Ježiša však dal zbičovať a vydal ho, aby ho ukrižovali.

Ježiša korunujú trnám. – ¹⁶Vojaci ho odvedli dnu do nádvorja, čiže do vládnej budovy, a zvolali celú kohortu. ¹⁷Odeli ho do purpurového pláštá, z trnia uplietli korunu a založili mu ju ¹⁸a začali ho pozdravovať: „Buď pozdravený, židovský kráľ!“ ¹⁹Bili ho trstinou po hlave, pľuli naňho, kľakali pred ním a klaňali sa mu. ²⁰Keď sa mu naposmievali, vyzliekli ho z purpuru a obliekli mu jeho šaty. Potom ho vyviedli, aby ho ukrižovali.

Krížová cesta a ukrižovanie. – ²¹Tu prinútili istého Šimona z Cyrény, Alexandrovho a Rúfovho otca, ktorý sa tade vracal z poľa, aby mu niesol kríž. ²²Tak ho priviedli na miesto Golgota, čo v preklade znamená Lebka. ²³Dávali mu víno zmiešané s myrhou, ale on ho neprijal.

²⁴Potom ho ukrižovali a *rozdělili si jeho šaty – hodili o ne los*, kto si má čo vziať. ²⁵Keď ho ukrižovali, bolo deväť hodín. ²⁶Jeho vinu označili nápisom: „Židovský kráľ.“ ²⁷Vedno s ním ukrižovali

aj dvoch zločincov: jedného napravo od neho, druhého naľavo. (²⁸A splnilo sa Písmo, ktoré hovorí: „Započítali ho medzi zločincov.“)

Ježišovi na kríži sa posmievaljú. – ²⁹A tí, čo šli okolo, rúhali sa mu; *potriasali hlavami* a vraveli: „Aha, ten, čo zborí chrám a za tri dni ho postaví. ³⁰Zachráň sám seba, zostúp z kríža!“ ³¹Podobne sa mu posmievali aj veľkňazi a so zákonníkmi si hovorili: „Iných zachraňoval, sám seba nemôže zachrániť. ³²Kristus, kráľ Izraela! Nech teraz zostúpi z kríža, aby sme videli a uverili.“ Ešte aj tí ho hanobili, čo boli s ním ukrižovaní.

Ježiš na kríži zomiera. – ³³Keď bolo dvanásť hodín, nastala tma po celej zemi až do tretej hodiny popoludní. ³⁴O tretej hodine zvolal Ježiš mocným hlasom: „*Heloi, heloi, lema sabakthani?*“, čo v preklade znamená: „Bože môj, Bože môj, prečo si ma opustil?“ ³⁵Keď to počuli, niektorí z okolostojacich vraveli: „Pozrite, volá Eliáša.“ ³⁶Ktosi odbehol, naplnil špongiu octom, nastokol ju na trstinu, *dával* mu *piť* a hovoril: „Počkajte, uvidíme, či ho Eliáš príde sňať.“ ³⁷Ale Ježiš zvolal mocným hlasom a vydýchol.

³⁸Chrátová opona sa roztrhla vo dvoje odvrchu až dospodku.

³⁹Keď stotník, čo stál naproti nemu, videl, ako vykrikol a skonol, povedal: „Tento človek bol naozaj Boží Syn.“

⁴⁰Zobdáleč sa pozerali aj ženy. Medzi nimi Mária Magdaléna, Mária, matka Jakuba Mladšieho a Jozesa, i Salome, ⁴¹ktoré ho sprevádzali a poslúchovali mu, keď bol v Galilei. Aj mnohé iné, čo s ním prišli do Jeruzalema.

Ježiša pochovávajú. – ⁴²Keď sa už zvečerilo, pretože bol Prípravný deň, čiže deň pred sobotou, ⁴³prišiel Jozef z Arimatey, významný člen rady, ktorý tiež očakával Božie kráľovstvo, smelo vošiel k Pilátovi a poprosil o Ježišovo telo. ⁴⁴Pilát sa zadivil, že už zomrel. Zavolať si stotníka a opýtal sa ho, či je už mŕtvy. ⁴⁵Keď mu to stotník potvrdil, daroval telo Jozefovi. ⁴⁶On kúpil plátno, a keď ho sňal, zavinul ho do plátna a uložil do hrobu vytesaného do skaly. A ku vchodu do hrobu privalil kameň. ⁴⁷Mária Magdaléna a Mária Jozesova sa pozerali, kde ho uložili.

16 Prázdny hrob. Zvest' anjela. – ¹Keď sa minula sobota, Mária Magdaléna a Mária Jakubova i Salome nakúpili voňavé oleje a išli ho pomazať. ²V prvý deň týždňa, skoro ráno, po východe slnka, prišli k hrobu ³a hovorili si: „Kto nám odvalí kameň od vchodu do hrobu?“ ⁴Ale keď sa pozreli, videli, že kameň je odvalený; bol totiž veľmi veľký. ⁵Keď vošli do hrobu, na pravej strane videli sedieť mladíka oblečeného do bieleho rúcha a střípli. ⁶On sa im prihovril: „Neľakajte sa! Hľadáte Ježiša Nazaretského,

ktorý bol ukrižovaný. Vstal z mŕtvych. Niet ho tu. Hľa, miesto, kde ho uložili. ⁷Ale choďte a povedzte jeho učeníkom a Petrovi: »Ide pred vami do Galiley. Tam ho uvidíte, ako vám povedal.« ⁸Vyšli a utekali od hrobu, lebo sa ich zmocnila hrôza a strach. A nepovedali nikomu nič, lebo sa báli.

Vzkriesený Ježiš sa zjavuje. Misijný rozkaz. –

⁹Keď ráno v prvý deň týždňa vstal z mŕtvych, zjavil sa najprv Márii Magdaléne, z ktorej kedysi vyhnal sedem zlých duchov. ¹⁰Ona išla a zvestovala to tým, čo s ním bývali a teraz boli smutní a plakali. ¹¹Ale oni, keď počuli, že žije a že ho videla, neverili. ¹²Potom sa v inej podobe zjavil dvom z nich na ceste, keď išli na vidiek. ¹³Aj oni to išli zvestovať ostatným, ale ani im neverili.

¹⁴Napokon sa zjavil samým Jedenástim, keď sedeli pri stole, a vyčítal im neveru a tvrdosť srdca, že neverili tým, čo ho videli vzkrieseného. ¹⁵A povedal im: „Choďte do celého sveta a hlásajte evanjelium všetkému stvoreniu. ¹⁶Kto uverí a dá sa pokrstiť, bude spasený; ale kto neverí, bude odsúdený. ¹⁷A tých, čo uveria, budú sprevádzať tieto znamenia: v mojom mene budú vyháňať zlých duchov, budú hovoriť novými jazykmi, ¹⁸hady budú brať do rúk, a ak niečo smrtonosné vypijú, neuškodí im; na chorých budú vkladať ruky a tí ozdravejú.“

Nanebovstúpenie. – ¹⁹Keď im to Pán Ježiš povedal, vzatý bol do neba a zasadol po pravici Boha.

²⁰Oni sa rozišli a všade kázali. Pán im pomáhal a ich slová potvrdzoval znameniami, ktoré ich sprevádzali.

Umučenie
Pána Ježiša

*vo videniach
blahoslavenej
Anny Kataríny
Emmerichovej*

Úvod

Začiatkom roka 1823 sestra Anna Katarína Emmerichová často upadala do extázy a mala videnia umučenia nášho Pána Ježiša Krista. Niekoľko mesiacov zotrvala v každodennej kontemplácii ducha.

Vizionárku tieto videnia úplne ovládli, takže jej duša bola uzavretá pred akýmkoľvek vonkajším vnemom. Na tvári sa jej usadil výraz človeka vystaveného ťažkým mukám a tak ako Ježišovi v Getsemanskej záhrade, stekal jej po ramenách a chrbte krvavý pot v takom množstve, že všetko oblečenie aj jej posteľ boli premočené. Omilostenú ženu trýznil veľký smäd, hlavne ráno mala úplne suché ústa a ochabnutý jazyk.

Clemens Brentano

Prvá část

Od večeradla
po Getsemanskú
záhradu

Večeradlo

Na južnom svahu hory Sion, neďaleko zrúcaniny Dávidovho hradu, som videla veľkú budovu obklopenú stromami. V priestrannom dvore tejto pevnej stavby som videla ďalšie domy. Bol tam dom kuchára a ďalší dom, v ktorom sa zdržiavala svätá Panna a zbožné ženy po Ježišovej smrti.

Keď sa budova dostala do vlastníctva dvoch členov veľrady, Nikodéma a Jozefa z Arimatey, bola schátraná. Hlavnú budovu prestavali a zariadili ju ako večeradlo, v ktorom cudzinci slávievali veľkonočné sviatky. V tomto dome kedysi bývali statoční Dávidovi vojvodcovia.

Večeradlo bolo bez okien: svetlo sa dostáva dnu otvormi v hornej časti múrov; zo stropu visí niekoľko lúčok. Počas sviatkov sa steny zakryjú až do polovice ozdobnými rohožami a kobercami a otvor v streche sa prekryje modrým závojom. Podobný záves oddeľuje hlavnú sieň od predsieň, do ktorej sa vchádza tromi vchodmi. Za hlavnou sieňou je miestnosť, do ktorej sa ukladá oblečenie a iné predmety, a uprostred stojí pec. V nej sa pečie nekvasený chlieb a veľkonočný baránok, no používa sa aj na pálenie kadidla a spaľovanie zvyškov pokrmov.

Večeradlo sa rozdelením – na predsieň, hlavnú sieň a vnútornú sieň – podobá chrámu zloženému z predsieni, svätyne a Svätyne svätých.

Miestnosti v inej časti budovy slúžili ako sklad veľkých náhrobných i stavebných kameňov a ako kamenárska dielňa, pretože Jozef z Arimatey vlastnil vo svojej domovine kvalitné kameňolomy a obchodoval s náhrobnými kameňmi, s opracovanými kameňmi a stĺpmi. Všetko sa spracovávalo pod jeho dohľadom.

Nikodém spolupracoval s Jozefom, obchodoval, inokedy vyrábala sochy a opracovával kameň.

Okrem sviatočných dní tu bol často, v sieni vytesával do kameňa obrazy a ornamenty.

Prípravy na Poslednú večeru

Ježiš poslal Petra a Jána so slovami: „Chodte a pripravte nám veľkonočnú večeru!“

(Lk 22,8)

(Zelený štvrtok, pred jeho umučením, 13. nisan, t. j. 29. marec, Ježiš mal bez jedného dňa 33 rokov a osemnásť týždňov.)

Videla som, ako v Betánii, v dome Šimona Malomocného, potom, čo dojedli, Mária Magdaléna pomazala Ježišovi hlavu. Táto scéna Judáša tak po-

horšila, že utekal do Jeruzalema, aby Pána vydal do rúk veľkňazom.

V ten istý deň poslal náš Pán krátko pred svitaním dvoch verných apoštolov, Šimona Petra a Jána, do Jeruzalema, aby pripravili veľkonočnú večeru vo večeradle. Ježiš im povedal, že na vrchu Sion stretnú človeka, ktorý bude niesť džbán vody. V jeho dome jedli veľkonočného baránka už minulý rok. Mali s ním ísť do tohto domu a povedať mu: „Majster ti odkazuje, že sa priblížil jeho čas a rád by jedol veľkonočného baránka u teba.“

Keď mu to povedia, on sa postará o všetko.

Obaja apoštoli sa pobrali do Jeruzalema a vystúpili na Sion. Išli cestičkou medzi stromami, popri potoku. Keď vyšli na vrchol hory, blízko večeradla stretli človeka, o ktorom im hovoril Ježiš. Odovzdali mu Majstrov odkaz a on hneď povedal, že Nikodém pripravil večeru, ale on nevedel pre koho, a teraz sa potešil, že ide o Ježiša. Ten muž sa volal Héli, bol švagrom Zachariáša z Hebronu. On dal vedieť Ježišovi, že Ján Krstiteľ zomrel.

Apoštoli si prezreli večeradlo, dohodli s Hélim posledné podrobnosti a potom sa s ním rozlúčili.

Prešli po moste a chodníkom lemovaným kríkmi sa vybrali k domu starého Simeona, kňaza, ktorý zomrel potom, čo Pána predstavili v chráme.

Teraz v jeho dome bývali jeho synovia. Niektorí z nich patrili medzi tajných Ježišových učeníkov.

Tu sa apoštoli rozprávali s jedným z nich, ktorý slúžil v chráme.

Všetci traja išli spolu smerom k dobytčiemu trhu, ktorý sa nachádzal severne od chrámu. Na južnej strane trhu som videla ohrady, v ktorých poskakovali milé jahniatka. Keď si z nich vybrali, Simeonov syn vošiel do ohrady, baránky sa o neho obtierali, akoby ho poznali. Vybral štyri baránky.

Troch baránkov priniesli do chrámu a jedného do večeradla.

Videla som, ako Peter a Ján v meste nakupovali a robili objednávky.

Prišli do domu Serafie, od ktorej dostali v zakrytých košoch potrebné náčinie a starodávny kalich. Ten použil Pán pri ustanovení Oltárnej sviatosti.

Ježiš odchádza do Jeruzalema

Judáš Iškariotský pripravil s farizejmi plán Ježišovho zatknutia. V Jeruzaleme mu dokonca ukázali žoldnierov, ktorí mali Ježiša zajať, a dozvedel sa aj všetky ostatné podrobnosti. Zradcu úplne ovládala závisť, chamtivosť a ctižiadostivosť napriek tomu, že dovedy v Pánovom mene liečil chorých a konal zázraky.

Medzitým sa Ježiš v Betánii rozlúčil so svojou matkou. Hovoril s ňou a povedal jej, že poslal Šimona Petra, apoštola viery, a Jána, apoštola lásky,

pripraviť veľkonočnú večeru. O Márii Magdaléne povedal: „Veľmi trpí, pretože nesmierne miluje, no jej bolesť ju pripravuje o rozum, lebo jej láska je ukrižovaná telom.“

Keď Ježiš oznámil najsvätejšej Matke, že jeho pozemské poslanie sa blíži ku koncu, a povedal jej, čo ho čaká, s pohnutím ho prosila, aby jej dovolil zomrieť spolu s ním. Pozorne ju počúval a potom ju napomenul, aby niesla svoju bolesť pokojne. On že vstane z mŕtvych a potom sa ukáže jej a apoštolom. Dokonca spresnil miesto, kde sa jej ukáže. Svätá Matka už potom neplakala, bola však veľmi smutná a ovládala svoju bolesť. Ježiš si ju nežne privinul na srdce a sľúbil jej, že v duchu s ňou bude sláviť veľkonočnú večeru a Oltárnu sviatosť.

Spasiteľ hovoril aj o tom, že ho Judáš zradí. Panna Mária sa za neho prihovárala.

Pán sa s láskou so všetkými rozlúčil a dal im posledné ponaučenia. Okolo obeda sa Ježiš s deviatimi apoštolmi a siedmimi učeníkmi vybral do Jeruzalema. Okrem Natanaela a Sílasa boli všetci z Jeruzalema a z okolia.

Cestou sa Spasiteľ s dojímavým výrazom v tvári prihováral apoštolom a povedal, že doteraz im dával chlieb a víno, ale dnes im dá aj svoje telo, svoju krv a všetko, čo má. Žiaľ, učeníci a apoštoli neboli schopní pochopiť hlbokú duchovnú hodnotu jeho slov a mysleli si, že hovorí o veľkonočnom baránkovi.

Na rázcestí sa učenici oddelili od apoštolov a prišli k večeradlu skôr. V predsieni zložili batohy s veľkonočnými obradnými rúchami a potom išli do domu Márie, Markovej matky. Peter a Ján sa stretli s Ježišom a apoštolmi v Jozafatovom údolí.

Nakoniec prišli do večeradla zbožné ženy.

Posledná večera

*„Keď sa zvečerilo, zasadol s Dvanástimi
za stôl.“* (Mt 26,20)

Vo večeradle si Ježiš a jeho spoločníci obliekli obradné rúcha a pripravili sa na slávenie večere.

Podľa židovského zvyku troch baránkov obetovali a zabili v chráme. Štvrtého obetovali a zabili v predsieni večeradla. Ten bol určený pre Ježiša a jeho apoštolov.

Zabitie tohto baránka bolo veľmi dojímavé. Pán učil o novej nadchádzajúcej dobe a o tom, ako sa napĺňa Mojžišova obeta a obeta veľkonočného baránka.

Okrem iného povedal, že baránok bol obetovaný tak ako kedysi v Egypte, „v krajine, z ktorej nás on vyvedie“.

Baránkovu krv zachytili do misky. Ježiš potom namočil do krvi yzopovú halúzku a ponatieral ňou veraje a závoru dverí večeradla a potom halúzku upevnil nad ne. Vtedy apoštoli a učenici zaspieva-

li žalm: „Blažení tí, čo idú cestou života bez poškrvny, čo kráčajú podľa zákona Pánovho. Blažení tí, čo zachovávajú jeho príkazy a celým srdcom ho vyhľadávajú. To sú tí, čo nepáchajú nepravosť a idú jeho cestami...“ Pán vravel anjelovi zhubcovi, aby nevstupoval dnu, a povedal, že on sám je pravý veľkonočný Baránok. V ňom sa naplní nová obeta a začne sa nová doba, ktorá bude trvať až do konca sveta.

Keď dohovoriť, Ježiš nasledovaný apoštolmi vylial baránkovu krv na ohnisko a tým ho vysvätil za oltár. Celé večeradlo bolo vysvätené ako nový chrám.

Hneď potom sa apoštoli a učeníci rozdelili na tri skupiny, v každej bolo dvanásť ľudí a jeden ďalší, ktorý mal za úlohu predsedáť im.

Ježiš s dvanástimi apoštolmi mali miesto v hlavnej sieni večeradla. V dvoch bočných sieňach sa usadili dve skupiny učeníkov: jedna s Natanaelom ako predsedajúcim a druhá s Eliachimom, synom Kleofáša a Márie Héliho. On bol učeníkom Jána Krstiteľa.

Simeonov syn potom baránka pripravil a natiahol ho na ražeň. Predné nohy mal priviazané k priečnej drevenej tyči a zadné k ražňu. Takto pripravený baránok mi pripomínal Pána na kríži!

Každý pri stole dostal kus osúcha. Mäso rozdelili kosteným nožom. Kosti baránka neskôr spálili.

Pán rozkrájal druhého baránka, ktorého odniesli Panne Márii a zbožným ženám, ktoré boli v inej sieni. Svätá Panna mala radosť.

Hlavný stôl mal tvar polkruhu. Po Ježišovej pravici sedeli Ján, Jakub mladší a Jakub starší. Na konci stola bol Bartolomej a na opačnej strane Tomáš a Judáš Iškariotský. Po Pánovej ľavici boli Peter, Ondrej a Tadeáš, na druhej strane Šimon, Matúš a Filip. Judáš práve prišiel, nezúčastnil sa na obradoch vysvätenia, lebo sa zdržal s farizejmi.

Spasiteľ nalámal nekvasený chlieb a rozdal ho. Kus z neho si nechal. Potom druhýkrát požehnal víno a povedal:

„Vezmite a pite z plodu viniča, lebo ja z neho už nebudem piť, kým nepríde Božie kráľovstvo.“

Kým jedli, Ježiš bol k nim veľmi prívetivý, ale naraz sa zachmúril a vážnym hlasom povedal apoštolom:

„Jeden z vás ma zradí. Dnes tu so mnou večeria!“

Apoštoli boli otrasení a jeden po druhom sa vypytovali Ježiša:

„Pane, som to ja?“

Pán uprel zrak na Judáša, ktorý si namáčal chlieb v miske spolu s ostatnými apoštolmi, a dodal:

„Syn človeka odchádza tak, ako je napísané, ale beda tomu, kto ho zradí! Bolo by pre neho lepšie, keby sa nebol narodil!“

Peter a Ján sa ho plní obáv vypytovali:

„Kto je to?“

Ján, ktorý sedel po Ježišovej pravici, naklonil hlavu k Pánovi a v duchu počul, ako mu Ježiš hovorí:

„Je to ten, komu podám kúsok namočeného chleba.“

Nato Ježiš namočil chlieb do omáčky a s veľkou láskou ho podal Judášovi. Ján upokojil pohľadom Petra.

Judáš bol posadnutý zlým duchom. Po celý čas, kým večerali, videla som pri jeho nohách ležať malú potvoru, ktorá mu niekedy vystúpila až k srdcu.

Umývanie nôh

„Keď som teda ja, Pán a Učiteľ, umyl nohy vám, aj vy si máte jeden druhému nohy umývať.“
(Jn 13,14)

Keď dojedli veľkonočného baránka, pomodlili sa slávnostnú modlitbu. Hneď potom kuchár s dvoma sluhami upratali stôl. Ježiš ich poprosil, aby do predsiene priniesli vodu.

Keď zostal s apoštolmi sám, znovu ich s láskou oslovil, hovoril im o svojom kráľovstve, o svojom návrate k Otcovi a že im zanecháva všetko, čo má. Potom hovoril o pokání, o spoznaní a vyznaní hriechov, o ľútosti a o očistení.

Pochopila som, že to, čo im hovorí, nejako súvisí s umývaním nôh. Videla som, že všetci, okrem Judáša, oľutovali svoje hriechy.

Keď Ježiš dohovoral, poslal Jána a Jakuba mladšieho po nádoby s vodou, ktoré sluhovia priniesli do predsieni. Keď ich priniesli, Ježiš si opásal zásteru a prikázal apoštolom posadať si tak, aby im mohol umyť nohy.

Poslúchli ho, stoličky poukladali do polkruhu podľa poradia, v akom sedeli pri stole, a posadali si. Kým sa Ježiš prepásaval, apoštoli sa dohadovali, ktorý z nich je najväčší, pretože Ježiš sa vyjadril, že ich opustí.

Ježiš ich pokarhal a povedal, že on im slúžil a nikto nie je väčší než ostatní. Napomenul ich, aby ostali pokojní.

Kým im Pán umýval nohy, jeho srdce prekypovalo láskou k apoštolom. Keď prišiel k Petrovi, ten zvolal:

„Ty mi nikdy nebudeš umývať nohy!“

Ježiš mu odpovedal:

„Ak ti ich neumyjem, nebudeš mať so mnou podiel. Neskôr pochopíš, čo robím!“

Zdá sa mi, že ticho mu povedal:

„Šimon, ty si si zaslúžil, že môj nebeský Otec ti odhalil, kto naozaj som a kam idem. Len ty sám si to spoznal a vyslovil. Preto chcem na tebe postaviť svoju Cirkev a brány pekelné ju nepremôžu. Moja sila zostane v tvojich nástupcoch až do konca vekov.“